

ham valgte Form bleven repræsenteret. Havde jeg altsaa som Minister sammenkaldt en saadan Forsamling, saa maatte jeg have lagt an paa, at den var kommen saaledes istand, at jeg efter bedste Skjon maatte troe i den at finde Kirkens og ikke blot min egen Mening, uden dog derfor at vare berettiget til, naar jeg kom med mit Lovforslag til Rigsdagen at fordrø, at ogsaa Rigsdagen i hiin Forsamling skulde finde Kirken i Sandhed repræsenteret. Men derimod var jeg, som det vil sees af mit Anførte, naar jeg fulgte den af mig antydede Fremgangsmaade, fuldkommen berettiget til, uden at kunne vente Misforstaaelse, at sige, at en saadan Forsamling „for mig“ repræsenterede Kirken. Naar jeg forresten dengang flere Gange brugte Udtrykket „Repræsentation“, da har jeg ved samme Leilighed udtrykkeligt forvaret mig imod enhver Misforstaaelse af dette Udtryk, ved at tilføie, at Ingen nægtede Rigsdagen ubetinget Ret til at votere en Lov om disse Anliggender. Der er blevet hentydet til, at det Botum, hvorved hiin Sum forrige Gang bevilgedes, skulde have Characteren af et mig personligt givet Tillidsvotum; denne Character havde hiin Bevilling imidlertid ingenlunde. Efterat nemlig nogle for mig høit velvillige Utringer vare udtalte her i Thinget, fremkom herimod en ikke saa ganske ubestemt Protest fra den samme ærede Rigsdagsmand, som har stillet det nu til Forhandling værende Uendlingsforslag. Og først derefter blev Bevillingen voteret. Jeg udtalte mig tillige herom paa en saadan Maade, at ingen Misforstaaelse i saa Henseende kan finde Sted, idet jeg nemlig, før end der skredes til Afstemning, udtrykkelig erklærede, at jeg vilde modtage, hvad der blev bevilget, til Anvendelse for denne Sag, som jeg ansaae for at være af den høieste Vigtighed og Nødvendighed, men ikke som Noget, der ydedes mig. Herefter antager jeg mig ogsaa for berettiget til i dette Øieblik at nedlægge den bestemtteste Protest mod den aldeles ubesøiede Anstydning, at et mig tidligere givet Tillidsvotum skulde ved den idag foreslaaede Votering kunne forandres til et Mistillidsvotum for mig, hvilket desuden, saafremt det forholdt sig saaledes, vilde, da jeg ikke længere har den Ære at

vare Minister, være et Dabelvotum mod en afgaaet Minister (Meget godt!). Jeg troer, at man skal votere Summen af samme Grund, som tidligere, og at man ikke skal hindre min Efterfølger i at vælge den Fremgangsmaade, der forekommer ham rigtigst til Forberedelsen af det vigtige Anliggendes endelige Ordning. I ethvert Fald kan det foreslaaede Botum, enten Summen derved bevilges eller ei, hverken indeholde en Roes eller Dabel over mig; en saadan Formening er aldeles uberettiget (Hør!). Nagtet jeg, idet jeg tog Ordet, ytrede, at jeg ikke vilde indlade mig paa selve Spørgsmaalet om en Kirkeforsamlings Nødvendighed eller ikke, troer jeg dog, i Anledning af en Utring af den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning), ikke at burde tilbageholde en enkelt Bemærkning. Det var upaatvibvelig en stor Begrebsforvirring, der laae til Grund for den af ham anstillede Sammenligning mellem Kirken og dennes Ordning paa den ene og Domstolene og disses Ordning paa den anden Side. Domstolene ere nemlig et Institut, skabt af Staten for Statens Skyld; men det er Kirken, ikke. Vel har Kirken ikke Ret til at bestaae som en Stat i Staten; men den har Ret til at bestaae som en Institution indenfor Staten, og denne har ingen Ret til at forstyrre Kirken, uagtet den ikke er forpligtet til at indrømme Kirken den mindste Indskydelse paa Statens Gebeet. Her er og kan ikke være Tale om, at Kirken ikke kunde komme i Orden, før end vi her havde constitueret den, thi vi have ingen Ret til og skulle ikke her skabe en Kirke, der, først efterat vi havde skabt den, skulde komme i Orden. Vi kunne kun forhandle om den allerede bestaaende Kirke, thi den bestaaer allerede og uafhængig af os. (Hør, hør!). Dette udtaler jeg ikke som Medlem af Kirken, men som Medlem af Rigsdagen uden Hensyn til min christelige Overbeviisning. Vor Opgave er ikke den at skabe en Kirke, men kun at fastsætte Regler for den uafhængig af os allerede bestaaende Kirkes Forhold til Staten og dens Bestyrelse indenfor Statens Omraade.

Damgaard: Da Discussionen over dette Punkt allerede er skredet saa langt frem, skal